

**Σαλπάροντας
για το μέλλον
με εφόδια τον
πολιτισμό μας!**

Έργο του Σωτήρη Σόρογκα

Μελισσάκι

Μοναδική ομορφιά μόνο στην
Κύπρο.

Σελίδα: 3

Χαμένοι θησαυροί

Αφιέρωμα στα κλεμμένα
μάρμαρα...

Σελίδα: 11

Τέχνες

Σπουδαίοι Κύπριοι ζωγράφοι..

Σελίδα: 2

ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΑΓΡΙΝΟ

Το αγρινό (*Ovis orientalis orphion*) είναι το μεγαλύτερο χερσαίο θηλαστικό και ενδημικό είδος της Κύπρου, και δικαίως χαρακτηρίζεται ως ο σημαντικότερος εκπρόσωπος της πανίδας του νησιού. Αποτελεί το στολίδι του κυπριακού δάσους και το καμάρι των Κυπρίων. Είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την ιστορία του νησιού και τον κυπριακό πολιτισμό και απεικονίζεται σε μεγάλο αριθμό αγγείων και άλλων αρχαιολογικών ευρημάτων. Ακόμα και σήμερα, η μορφή του κοσμεί κυπριακά νομίσματα και αποτελεί το σήμα κατατεθέν των Κυπριακών Αερογραμμών. Ιστορικά αποτέλεσε σημαντική πηγή τροφής για τους κατοίκους της Κύπρου και ειδικά κατά τις δύσκολες ιστορικές περιόδους, οπότε ήταν αναγκασμένοι να καταφύγουν στα δάση για να επιβιώσουν.

Οι Ελληνικές αξίες ενώνουν τον κόσμο. Αξίες όπως η Ελευθερία, η Δημοκρατία και η Ειρήνη γεννήθηκαν από τους κόλπους του ελληνικού κράτους και φωτίζουν ολόκληρο τον πλανήτη.

Το ξυπνητήρι του Πλάτωνα

Πως ο Πλάτωνας εφύηρε μια από τις πιο σημαντικές οικιακές συσκευές Διαβάστε περισσότερα για το θέμα στην σελίδα 4:

Καλλιτέχνες

Ελάχιστοι μας διαβάζουν, ελάχιστοι ξέρουν τη γλώσσα μας, μένουμε αδικαίωτοι κι αχειροκρότητοι σ' αυτή τη μακρινή γωνιά, όμως αντισταθμίζει που γράφουμε Ελληνικά.
Κώστας Μόντης

Κυριάκος Χαραλαμπίδης

Ο Κυριάκος Χαραλαμπίδης γεννήθηκε στην Άγκυρα της Κύπρου το 1940. Εξέδωσε δώδεκα ποιητικές συλλογές και βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών καθώς και από διάφορους φορείς της Κύπρου, της Ελλάδας και του εξωτερικού. Τα έργα του έχουν μεταφραστεί σε αρκετές γλώσσες. Τρεις συλλογές του τιμήθηκαν με το Κρατικό βραβείο ποίησης της Κύπρου - *Το Αγγείο με τα Σχήματα* (1974), *Αχαιών Ακτή* (1978), *Αμμόχωστος Βασιλεύουσα* (1983). Η συλλογή του *Θόλος* πήρε το 1989 το Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών και το έργο του η *Μεθιστορία*, το 1996, το Κρατικό Βραβείο Ποίησης της.

Το 1998 τιμήθηκε με το Έπαθλο Καβάφη στην Αίγυπτο. Το 2003 η Ακαδημία Αθηνών του απένειμε το Βραβείο Κώστα και Ελένης Ουράνη για το σύνολο του ποιητικού του έργου. Το 2006 του απονεμήθηκε το Βραβείο Πολιτιστικής Προσφοράς Τεύκρου Ανθία - Θεοδόση Πιερίδη. Το 2007 τιμήθηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία με το Αριστείο Γραμμάτων, Τεχνών και Επιστημών. Το 2013 έγινε Επίτιμος Διδάκτορας του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΟΛΥΜΠΙΟΣ

Ένας καλλιτέχνης με διεθνή ακτινοβολία

Ο Λευτέρης Ολύμπιος γεννήθηκε στη Λεμεσό το 1953 και σπούδασε γραφικές τέχνες στη Σχολή Δοξιάδη στην Αθήνα σπούδασε ζωγραφική, αερογραφία, φρέσκο και ψηφιδωτό στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών στην Αθήνα. Συνέχισε με σπουδές στις Καλές Τέχνες και ειδίκευση στη ζωγραφική και γλυπτική στην Ελεύθερη Ακαδημία Καλών Τεχνών της Χάγης. Εκθέτει συστηματικά τη δουλειά του σε ατομικές εκθέσεις στην Κύπρο, Ελλάδα και Ολλανδία και έχει λάβει μέρος σε πολλές ομαδικές εκθέσεις στην Κύπρο, την Ελλάδα, την Ολλανδία, το Βέλγιο, την Πορτογαλία, και το Μεξικό. Το 2019 έργα του από την ενότητα *Violated Beauty* εγκαταστάθηκαν μόνιμα στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

Μάνος Χατζιδάκις

Ο Μάνος Χατζιδάκις γεννήθηκε στην Ξάνθη τον Οκτώβριο του 1925 και ήταν Έλληνας συνθέτης, ποιητής, τραγουδοποιός, μαέστρος και πιανίστας. Ο Χατζιδάκις διακρίνεται για την δημιουργικότητα του, γεγονός που επιβεβαιώνεται από τις συνεχείς διακρίσεις του. Μεταξύ άλλων το 1961 κέρδισε το Βραβείο Όσκαρ Καλύτερου Πρωτότυπου τραγουδιού για «Τα παιδιά του Πειραιά» αλλά δεν παρέστη στην τελετή και το αγαλματίδιο του στάλθηκε αργότερα ταχυδρομικώς. Συνέθεσε πολλά κομμάτια, μελοποίησε έργα του σπουδαίου ποιητή Νίκου Γκάτσου, ενώ τα πιο γνωστά κομμάτια του θεωρούνται *Το Χαμόγελο της Τζοκόντας* και *Ο Μεγάλος Ερωτικός*.

ΕΝΑ ΟΣΚΑΡ ΣΤΑ ΣΚΟΥΠΙΔΙΑ...

Ο Μάνος Χατζιδάκις δεν συμπάθησε ποτέ το τραγούδι του, ούτε και την τιμή που του αποδόθηκε. Το Όσκαρ βρέθηκε την δεκαετία του 1970 στα σκουπίδια από την οικιακή βοηθό του συνθέτη!

«Για μένα το Όσκαρ δεν αποτελεί στεφάνωμα μιας σταδιοδρομίας αλλά το αληθινό μου ξεκίνημα» Μ.Χ

Τα όπλα

Δεν εγκατέλειψα ούτε στιγμή
το εργαστήρι μου όπου φτιάχνω τα όπλα,
εκτελώντας παραγγελιές που λαβαίνω από
την ειρήνη. Συλλογιέμαι πως όλα
τα μυρμήγκια της γης έχουν καρδιά
και φτιάχνω επτά χρωμάτων λουλούδια.
Καταξίωσε, Κύριε, τα χέρια μου, ευλόγησε
ν' αυξάνουν τα όπλα μου. Ο στρατός μου.

Νικηφόρος Βρεττάκος, *Τα Ποιήματα*, τ. Γ', Τα Τρία Φύλλα, Αθήνα
1991

Κυπριακό... Μελισσάκι

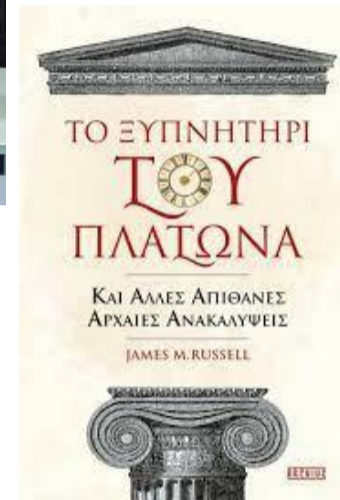
Τα μοναδικά αυτά λουλούδια ανθίζουν μόνο
στην Κύπρο.

Πανέμορφες
αλλά ευάλωτες
είναι οι
ορχιδέες *Ophrys*
kotschyi, οι
οποίες ανθίζουν
τον Μάρτη. Το
όνομα του
γένους *Ophrys*
προέρχεται από
το αρχαίο
«ὄφρῦς» που
σημαίνει φρύδι
και στηρίζεται
στις τριχωτές
παρυφές του
χείλους του
άνθους πολλών
ειδών του
γένους.

Το επίθετο *kotschyi*
δόθηκε στο είδος
προς τιμήν του
Αυστριακού
βοτανολόγου Karl
Georg Theodor
Kotschy ο οποίος το
πρωτοεντόπισε. Η
κοινή ονομασία
μελισσάκι οφείλεται
στην ομοιότητα που
έχει το άνθος με τη
μέλισσα. Το φυτό
θεωρείται ενδημικό
μιας και ανθίζει μόνο
στην Κύπρο.

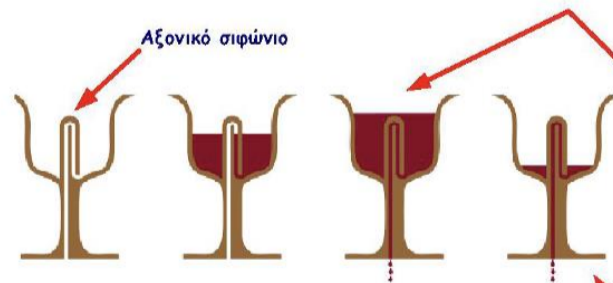
ΤΟ ΞΥΠΝΗΤΗΡΙ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΑ

Ο μαθητής του Αριστοτέλη, Αριστόξενος, αναφέρει πως ο Πλάτωνας, τον 2ο αιώνα π.Χ., εφηύρε ένα νυκτερινό ρολόι, με την μορφή μεγάλης κλεψύδρας. Το ρολόι αυτό ήταν κατά βάση ξυπνητήριο. Η λειτουργία του είναι περίπλοκη αλλά και συγχρόνως απλή. Από μια κλεψύδρα των 6 ωρών, ρέει νερό μέσα σε ένα μικρότερο δοχείο, το οποίο περιέχει αξονικό σιφώνιο. Όταν φτάσει στο ανώτατο ύψος του σιφωνίου, αδειάζει απότομα, με την σειρά του, στο δοχείο που βρίσκεται από κάτω. Ο αέρας που βρίσκεται εγκλωβισμένος στο τελευταίο δοχείο διαφεύγει από μια σύριγγα, κάτι σαν σφυρίχτρα που παράγει δυνατό ήχο. Ο μηχανισμός, λοιπόν, μέσα σε ένα ορισμένο και προγραμματισμένο χρονικό διάστημα σφυρίζει με αποτέλεσμα να λειτουργεί σαν ξυπνητήριο. Ο Πλάτωνας μάλλον το χρησιμοποιούσε για να βρίσκεται σε εγρήγορση κατά την έναρξη των ομιλιών του που ξεκινούσαν την αυγή. Μετά την λειτουργία του, το ξυπνητήριο αδειάζει σιγά σιγά μέσω ενός μικρού ανοίγματος που βρίσκεται στον πάτο, ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί ξανά. Μια παρόμοια συσκευή φέρεται να είχε κατασκευάσει και ο Αριστοτέλης, η οποία λειτουργούσε διαφορετικά, αλλά με το ίδιο περίπου σκεπτικό. Χρειάστηκε να περάσουν 1.000 χρόνια, μετά την εφεύρεση του Πλάτωνα, για να κατασκευάσει ο Κινέζος μοναχός Xing Yi το πρώτο ρολόι με χτύπους και άλλα περίπου 700, για να κατασκευαστούν στην Ευρώπη μηχανικά ρολόγια.

Με την "ΚΟΥΠΑ του ΠΥΘΑΓΟΡΑ" κατασκευάστε το "ΞΥΠΝΗΤΗΡΙ του ΠΛΑΤΩΝΑ"

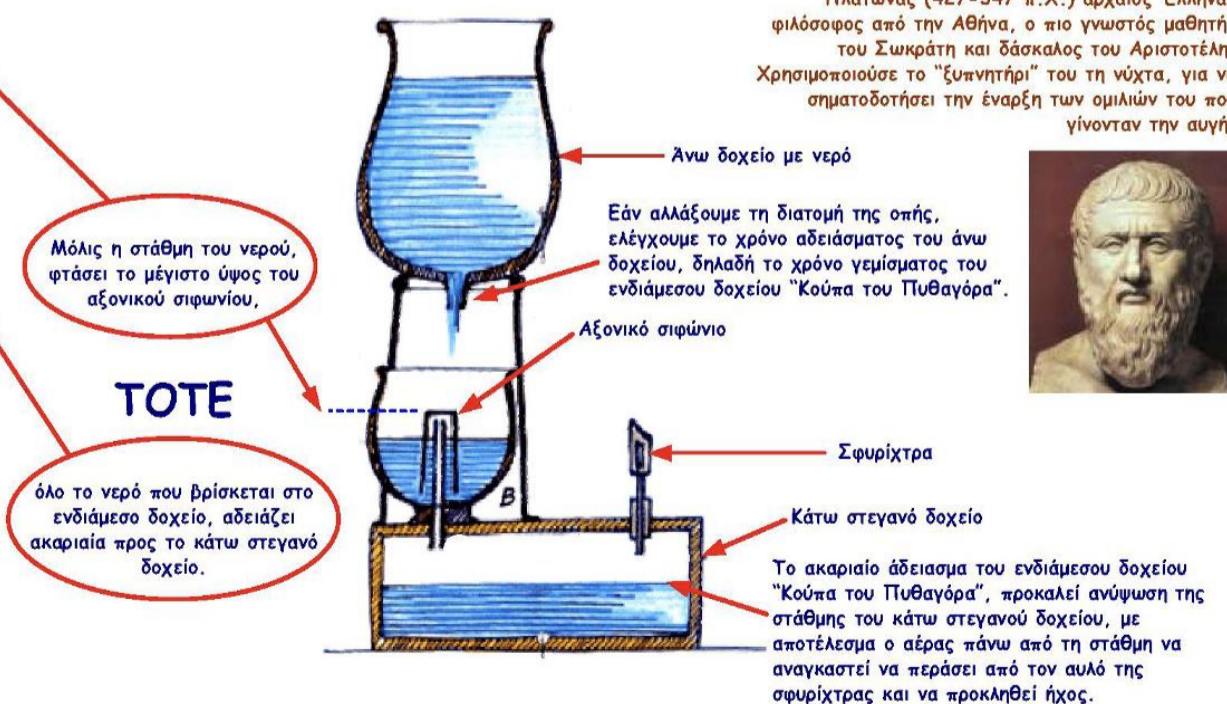
Κούπα του Πυθαγόρα

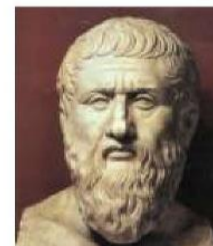
Πυθαγόρας ο Σάμιος (585-500 π.Χ.) φιλόσοφος, μαθηματικός, γεωμέτρης και θεωρητικός της μουσικής. Η "δίκαιη κούπα", η οποία χρονολογείται περίπου από τον 6ο αιώνα π.Χ., είναι ένα αριστούργημα της υδραυλικής τεχνολογίας των αρχαίων Ελλήνων, αλλά και ένα μέσο διδασχής.

Αν ο χρήστης δεν υπερβεί τη γραμμή (μέγιστο ύψος του αξονικού σιφωνίου), τότε μπορεί να απολαύσει το "ποτό" του. Ωστόσο, αρκεί μία παραπάνω σταγόνα για να ξεπεράσει τα όρια της γραμμής και τότε η κούπα να αδειάσει, χύνοντας όλο το κρασί από τη βάση της.

Ξυπνητήριο του Πλάτωνα

Πλάτωνας (427-347 π.Χ.) αρχαίος Έλληνας φιλόσοφος από την Αθήνα, ο πιο γνωστός μαθητής του Σωκράτη και δάσκαλος του Αριστοτέλη. Χρησιμοποιούσε το "ξυπνητήριο" του τη νύχτα, για να σηματοδοτήσει την έναρξη των ομιλιών του που γίνονταν την αυγή.

ΤΟΤΕ
Μόλις η στάθμη του νερού, φτάσει το μέγιστο ύψος του αξονικού σιφωνίου, όλο το νερό που βρίσκεται στο ενδιάμεσο δοχείο, αδειάζει ακαριαία προς το κάτω στεγανό δοχείο.

Ανω δοχείο με νερό
Εάν αλλάξουμε τη διατομή της οπής, ελέγχουμε το χρόνο αδειάσματος του άνω δοχείου, δηλαδή το χρόνο γεμίσματος του ενδιάμεσου δοχείου "Κούπα του Πυθαγόρα".
Αξονικό σιφώνιο
Σφυρίχτρα
Κάτω στεγανό δοχείο
Το ακαριαίο άδειασμα του ενδιάμεσου δοχείου "Κούπα του Πυθαγόρα", προκαλεί ανύψωση της στάθμης του κάτω στεγανού δοχείου, με αποτέλεσμα ο αέρας πάνω από τη στάθμη να αναγκαστεί να περάσει από τον αυλό της σφυρίχτρας και να προκληθεί ήχος.

Ελληνικά-Κυπριακά προϊόντα

Ζιβανία...το φάρμακο των Κυπρίων παππούδων

Η Ζιβανία είναι ένα παραδοσιακό κυπριακό ποτό που παράγεται από το υπόλειμμα σταφυλιών που πιέστηκαν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας οινοποίησης και αναμειγνύονται με ξηρά κρασιά που παρήχθησαν από τις τοπικές ποικιλίες σταφυλιών της Κύπρου. Το μείγμα αποστάζεται στις ειδικές παραδοσιακές συσκευές απόσταξης, παράγοντας τη ζιβανία. Το οινοπνευματώδες ποτό χρησιμοποιείται από τους Κύπριους για διάφορους λόγους όπως για παράδειγμα την θεραπεία πηγών, θεραπεία για το κρυολόγημα, κατά τον πονόδοντο ή ως ποτό προθέρμανσης κατά τη διάρκεια των κρύων μηνών του χειμώνα.

Κρόκος Κοζάνης

Σύμφωνα με τους ειδικούς, το ελληνικό σαφράν εκτός από τη νοστιμιά που χαρίζει στο φαγητό, έχει πολλές φαρμακευτικές ιδιότητες, χάρη σε δύο συστατικά, την πικροκροκίνη και την κροκίνη. Σύμφωνα, μάλιστα, με μελέτη του εργαστηρίου Γενικής Χημείας του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών σε συνεργασία με το γαλλικό Laboratoire de Spectroscopie Biomoléculaire, U.F.R de Pharmacie, οι κροκίνες που περιέχονται στα στίγματα του κρόκου είναι ασυνήθιστα υδατοδιαλυτά καροτενοειδή, τα οποία βρέθηκε ότι μπορούν να αναστείλουν τον πολλαπλασιασμό των λευχαιμικών κυττάρων. Τέλος, ο κρόκος έχει διαπιστωθεί πως δρα ενάντια σε ορισμένους τύπους καρκίνου συμπεριλαμβανομένων του νευροβλαστώματος, του καρκίνου του μαστού και του αδενοκαρκινώματος του παχέος εντέρου.

Πόσο καλά ξέρεις τα ελληνικά;

Απ.σελίδα 15

ΑΦΟΥ Ο ΑΓΓΛΟΣ
ΔΕΝ ΓΡΑΦΕΙ
'χάου αρ γιού';
ΕΣΥ ΓΙΑΤΙ ΓΡΑΦΕΙΣ
'ti kaneis ;;;

ΟΧΙ ΑΛΛΑ GREEKLISH!

Κώστας Μόντης – 20 χρόνια χωρίς τον σπουδαίο ποιητή

Ο Κώστας Μόντης (1914 -2004) υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους σύγχρονους Έλληνες ποιητές. Ιδιαίτερη του πατρίδα η Κύπρος. Γεννήθηκε στις 18 Φεβρουαρίου 1914 στην κατεχόμενη σήμερα από τα τουρκικά στρατεύματα Αμμόχωστο. Η ζωή του Μόντη σημαδεύτηκε από το δράμα του θανάτου και της ορφάνιας. Αποφοίτησε από το Παγκύπριο Γυμνάσιο Λευκωσίας. Σπούδασε νομικά και πολιτικές και οικονομικές επιστήμες. Έγραψε εκατοντάδες έργα μεταξύ των οποίων οι «Στιγμές» και την τριλογία «Γράμματα στη Μητέρα». Το 1980 τιμήθηκε με τον τίτλο του «δαφνοστεφούς ποιητή» από την Παγκόσμια Ακαδημία Τεχνών και Πολιτισμού. Ο Κώστας Μόντης προτάθηκε για το βραβείο Νόμπελ αλλά δεν το πήρε ποτέ. Απεβίωσε την 1η Μαρτίου του 2004 αφήνοντας πίσω του το τεράστιο συγγραφικό του έργο.

50 χρόνια Τουρκική κατοχή, 50 χρόνια ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ

Γιατί έμεινες στη δεύτερη Στάση, κύριε Οδυσσέα Ελύτη, πού είναι η τρίτη Στάση να συμπληρωθεί ο θρήνος, πού είναι η τρίτη Στάση να συμπληρωθεί ο Επιτάφιος, πού είναι η τρίτη Στάση να συμπληρωθεί η κηδεία; Περίμενες να τη γράψουμε εμείς αυτή, ήξερες πως θα τη γράφαμε εμείς αυτή, προέβλεπες;

Κώστας Μόντης

Την εικόνα αυτή αντικρίζουν οι επισκέπτες της ταράτσας του δημαρχείου Λευκωσίας. Ένα τοπίο διχασμένο! Από την μια ο Τούρκος άνδρας που χορεύει στον τοίχο του κτηρίου την νίκη της πατρίδας του και από την άλλη ο καθεδρικός ναός της Αγίας Σοφίας, η μεγαλύτερη και αρχαιότερη εκκλησία της Κύπρου που κοιτάζει περίλυπη τα βουνά του Πενταδακτύλου τα οποία σκεπάζουν οι «σημαίες» των κατακτητών. Και απορώ πως συνεννοούνται μαζί του! Απορώ τι γλώσσα του μιλούν! Δεν του πάει Τούρκος αυτού του βουνού, βρε παιδιά, δεν του πάει, προς Θεού Τούρκος!

Τα δέντρα μπροστά βουβά και ασάλευτα κοιτάζουν το δράμα των προσφύγων. Το χρώμα του ηλιοβασιλέματος στο φόντο προβάλλει την ελπίδα και υπόσχεται ένα καλύτερο μέλλον για τα βουνά του Πενταδακτύλου χρωματισμένο με αυτά τα χρώματα που πολλοί τα σφετερίστηκαν. Δεν είναι η πρώτη φορά που σκλαβώθηκαν και σταυρώθηκαν. Μα πάντα.. μετά την σταύρωση ακολουθεί η Ανάσταση! Αυτά τα χρώματα «Πολλούς αφέντες άλλαξαν, δεν άλλαξαν ψυχή» κάποτε θα λευτερωθούν. Δεν μπορεί να γίνει εξαίρεση. Η ατέλειωτη εκκλησία της Αγίας Σοφίας προστάζει τον Πενταδάκτυλο να σηκώσει τις πλάτες του και να διώξει τους κατακτητές. Το δράμα του λαού μας μετά την εισβολή εκείνο το καλοκαίρι του 1974 δεν πρέπει να μας αφήνει ασυγκίνητους. Αγαπημένοι τόποι των παππούδων μας, παλιοί καιροί που τους βλέπουμε από μια ταράτσα χωρίς να αλλάζει τίποτα. Η πόλη μένει βουβή. Αλήθεια πόσο τραγικό είναι αυτό. Να κοιτάς τον τόπο σου από μια ταράτσα, να βλέπεις τον Πενταδάκτυλο και να μην μπορείς να τον σιμώσεις, να ακουμπήσεις το Άγιο χώμα του. Να μην μπορείς να προσκυνήσεις την Αγία Σοφία. Να μην μπορείς να ανάψεις ένα κερί στους τάφους των γονιών σου, των παππούδων σου, να μην μπορείς να τους θάψεις. Ωστόσο το ζήτημα δεν είναι πού να ταφούν αλλά γιατί να ταφούν; Γιατί; Πρέπει να επαγρυπνούμε, να μην επαναπαυόμαστε. Να είμαστε έτοιμοι κάθε στιγμή να πεθάνουμε για την λευτεριά της πατρίδας μας. Το οφείλουμε στους νεκρούς μας. Είναι βαρύ το χρέος μας προς τους ήρωες, πολύ βαρύ. Να που χρειάστηκε τώρα η μούντζα της απαλάμης σου, να που ξηγήθηκε τώρα η ανεξήγητη μούντζα της υψωμένης απαλάμης σου. Μούντζωσε μας, Πενταδάκτυλε ακριβέ, έτσι π' αφήσαμε τόσο άφρονα να τουρκοπατηθείς! Δεν πρέπει να ξεχάσουμε τα κατεχόμενα χωριά μας. Στέκουν εκεί, σχεδόν 50 χρόνια περιμένοντας την επιστροφή μας, εμείς γιατί τα προδίδουμε συνέχεια; Γιατί; Δεν πρέπει, θέλει πολύ επαγρύπνηση η λευτεριά, παιδιά, μην την χάνεται ούτε στιγμή από τα μάτια σας, μην επαναπαύεσθε! Μην ξεχνάτε!

*Αξίζει να Διαβάσεις:**Γιώργου Φιλίππου Πιερίδη, «Αλλοφροσύνη»*

Πηγαίνοντας εχτές πρωί στη δουλειά μου πέρασα, όπως κάθε πρωί, από το περίπτερο του Θωμά, να πάρω την εφημερίδα μου και να του κάνω τη συνηθισμένη μου ερώτηση:

«Τι νέα κυρ Θωμά;»

Ο Θωμάς είχε ένα δικό του τρόπο να βλέπει τα νέα της ημέρας. Γνήσιος λαϊκός τύπος, καλοκάγαθος και σύγκαιρα παμπόνηρος, είδε πολλά στα εξήντα χρόνια της ζωής του, τα είκοσι τελευταία αραγμένος μέσα σε τούτο 'δω το συνοικιακό περίπτερο, στο έμπα της Λευκωσίας από το δρόμο της Αμμόχωστος. Εμείς οι γειτόνοι και τακτικοί πελάτες του τον ελέγαμε σταθμάρχη, γιατί μπροστά στο περίπτερό του στάθμευαν κατά κανόνα τα λεωφορεία και τα ταξί, που κάνανε τη γραμμή της Αμμόχωστος, για να πάρουν, αν είχε, τους τελευταίους επιβάτες.

Είχε κι ένα δικό του τρόπο να σχολιάζει τα νέα. Με ρεαλισμό και θυμοσοφία, ο σχεδόν αγράμματος αυτός άνθρωπος σημάδευε το ουσιαστικό που βρίσκονταν πίσω από τους κραυγαλέους και αντιφατικούς τίτλους των εφημερίδων και το σχολίαζε μ' ένα χιούμορ, που δεν άφηνε τίποτα όρθιο.

Όμως τον τελευταίο καιρό το πηγαίο χιούμορ του Θωμά γίνηκε γελόκλαμα. Είναι ο μόνος που του 'μεινε να σχολιάσει, δίχως να ψευτίσει τον εαυτό του, τα νέα που έρχονταν απανωτά σα λαίλαπας και μας έπνιγαν, μαζί με τους βομβαρδισμούς, τα νέα που μας πνίγουνε και τώρα, μέσα στο βάραθρο πόνου κι αβεβαιότητας όπου βρισκόμαστε, με τον Τούρκο εισβολέα να παραμονεύει σε μικρή απόσταση από τη γειτονιά μας, πίσω από τις γραμμές του, που μοιράζουνε το νησί μας στα δύο.

Χτες πρωί λοιπόν, όταν πήρα την εφημερίδα και του 'κανα τη συνηθισμένη ερώτηση, ο Θωμάς με κοίταξε μ' ένα τρόπο θλιμμένο κι ύστερα μου 'δειξε με το βλέμμα του μια γυναίκα που στεκόταν μπροστά στο περίπτερο, στο σημείο που περίμεναν άλλοτε οι επιβάτες για την Αμμόχωστο.

«Τηνε βλέπεις;», μου λέει. «Πάνε δυο ώρες που περιμένει εκεί δα».

Δεν την είχα προσέξει, γιατί στεκόταν όχι στην πάντα, παρά στη μέση σχεδόν του δρόμου. Στεκόταν αφύσικα ασάλευτη. Το πρόσωπό της δεν φαίνονταν από 'δω που βρισκόμουν, μόνο η πλάτη. Η ψηλόλιγνη κορμοστασιά της, ο τρόπος που ήτανε κομμένα τα γκρίζα μαλλιά της, το απεριποίητο αλλά καλής ποιότητας ταγιέρ που φορούσε, η πέτσινη μαύρη τσάντα που κράταγε, φανέρωναν ότι ανήκει σ' εύπορο περιβάλλον.

«Περιμένει ταξί για την Αμμόχωστο», συνέχισε ο Θωμάς.

Ανατρίχιασα.

«Για την Αμμόχωστο;!»

«Ναι. Στην αρχή, αφού περίμενε κάμποσην ώρα άδικα, ήρτε και με ρώτησε γιατί αργούνε τα ταξί. Νόμισα πως κορόιδευε, μα σαν πρόσεξα το βλέμμα της κατάλαβα ότι παραλογιάζεται. Δεν έχει πια ταξί για την Αμμόχωστο κυρά μου, της λέω. Πώς δεν έχει μου κάνει, από 'δω πήρα τόσες φορές ταξί. Πρέπει να πάω στο σπίτι μου, άνθρωπέ μου. Πώς θες να πάω, με τα πόδια;... Δοκίμασα να της εξηγήσω. Αυτή τίποτα. Στέκει εκεί δα και περιμένει, όπως την βλέπεις».

Κείνη τη στιγμή φάνηκε ένα αυτοκίνητο να 'ρχεται με μεγάλη ταχύτητα, ο οδηγός της κορνάρισε να παραμερίσει, μα η γυναίκα δεν κούνησε από τη θέση της μόνο έκανε να σηκώσει το χέρι της

για να του νέψει να σταματήσει. Ο οδηγός είτε γιατί δεν αντιλήφτηκε είτε γιατί δεν είχε διάθεση να την πάρει, την απόφυγε μ' ένα απότομο στρίψιμο και συνέχισε το δρόμο του.

Το χέρι της έμεινε στη μέση της κίνησης, ύστερα το κατέβασε, φανέρωσε μ' ένα τράνταγμα των ώμων την ανυπομονησία της και ξαναπήρε την ασάλευτη στάση της.

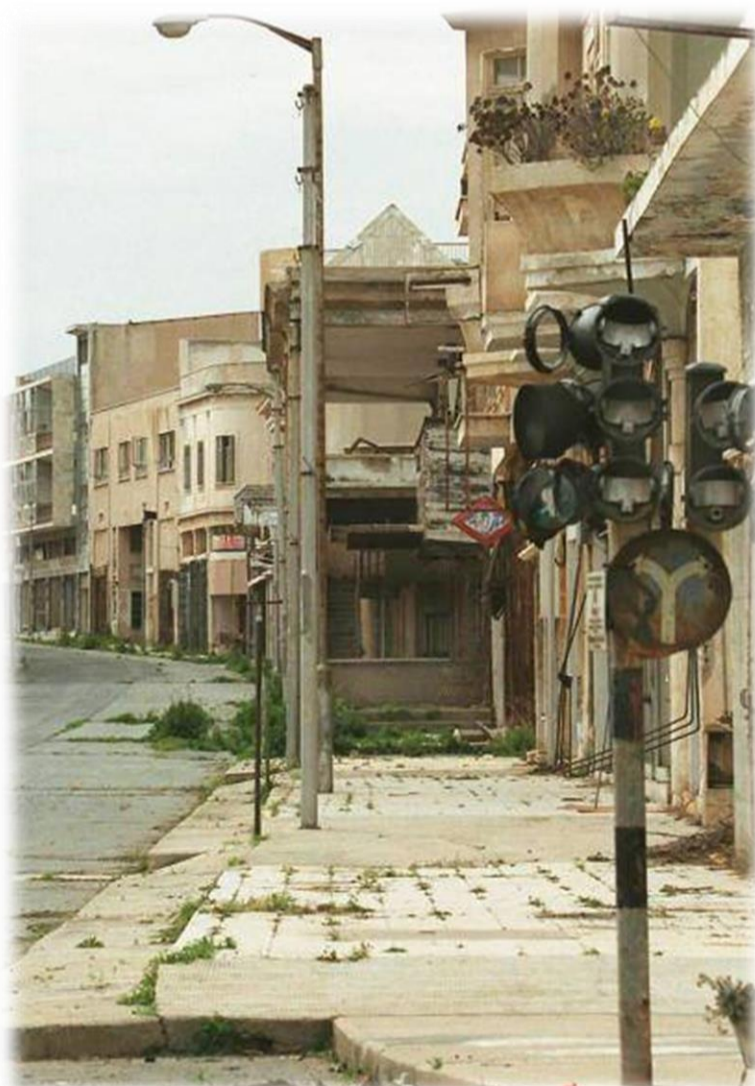
«Μπας και τη χτυπήσει κάνα αυτοκίνητο», έκανε ο Θωμάς.

«Καλά θα κάνεις», του είπα, «να τηλεφωνήσεις στην αστυνομία. Καθώς φαίνεται την φιλοξενούν εδώ σε σπίτι συγγενικό της ή φιλικό και θα την γυρεύουν τώρα οι άνθρωποι».

Έφυγα δίχως να στραφώ να κοιτάξω το πρόσωπό της. Δεν ξέρω για ποιο λόγο μου φάνηκε πως θα τηνε πλήγωνε η περιέργειά μου.

Νοέμβρης 1974

πηγή: Γιώργος Φιλίππου Πιερίδης, *Ο καιρός της δοκιμασίας*, Τα Τετράδια του Ρήγα, Θεσσαλονίκη 1978, σ. 13-15

Γρηγόρης Αυξεντίου

66 Χρόνια από τον θάνατο του

Όλο σας αποχαιρετώ κι ακόμα μένω. Ναι, η πιο μεγάλη πράξη της ζωής μας είναι η απόφαση του θανάτου μας, όταν υπάρχει κάποια διέξοδος όταν μπορείς και να τον αποφύγεις, και συ τον διαλέγεις σαν τιμή και σα χρέος για τους άλλους, πιο πέρα απ' τις ανάγκες σου. Οποιος μπορεί να νικήσει μια στιγμή τη ζωή του νικάει και το θάνατο. Το 'μαθα.

Γιάννης Ρίτσος

Το όνομά του χάνεται στις κορφές των βουνών της Κύπρου το έχει αδράξει ο θρύλος, το τύλιξε με το ντύμα της αθανασίας και το παρέδωσε στις γενιές τις επόμενες ακέραιο. Οι πιο πολλοί τον συζητούν ακόμα, αλλά δεν τον αποκαλούν με το όνομά του. Αετό του Μαχαιρά τον λένε και ξέρουν πως για τον Γρηγόρη Αυξεντίου μιλούν. Ο Γρηγόρης Αυξεντίου, γεννήθηκε στο χωριό Λύση της επαρχίας Αμμοχώστου, στις 22 Φεβρουαρίου του 1928. Τον Ιανουάριο του 1955, μυήθηκε στην Ε.Ο.Κ.Α. Κατά την πρώτη του επαφή με το Γρίβα, τον αρχηγό της Ε.Ο.Κ.Α. στον αγώνα κατά των Άγγλων, τόσο φανερό ήταν η φλόγα και η αγάπη του για την πατρίδα, που ο Γεώργιος Γρίβας Διγενής αντί του καθιερωμένου όρκου δέχτηκε τον λόγο της στρατιωτικής του τιμής, καθώς ήταν ο μόνος από τους νεαρούς που είχε στρατιωτική κατάρτιση. Πολύ γρήγορα διακρίθηκε για τις ηγετικές του ικανότητες και ο Γρίβας, αναγνωρίζοντας το ήθος και τον πατριωτικό του ζήλο, του δίνει την θέση του υπαρχηγού της Ε.Ο.Κ.Α και του αναθέτει την στρατολόγηση και εκπαίδευση ανδρών στον τομέα της Αμμοχώστου, όπου και τον θέτει επικεφαλής. Μέσα στην Οργάνωση πήρε το κωδικό όνομα «Ζήδρος», το οποίο και κράτησε μέχρι τον ηρωικό του θάνατο. Οι Άγγλοι κατακτητές έκαναν πολλές προσπάθειες για να συλλάβουν τον Αυξεντίου, και καθώς έβλεπαν ότι απέβαιναν άκαρπες, τον επικήρυξαν με 5.000 λίρες. Μετά την επικήρυξή του, καταφεύγει στην οροσειρά του Πενταδάκτυλου, σε μια φυσική στενάχωρη σπηλιά. Εκεί, ο Αυξεντίου, αρχίζει να μαθαίνει στους αγωνιστές την χρήση των όπλων, καθώς και τεχνικές ανταρτοπόλεμου. Το Πάσχα του 1956, βρίσκει τον ήρωα ν' αναρρώνει στο μοναστήρι του Μαχαιρά, μετά από εγχείρηση. Εκεί πάνω από εκατό Άγγλοι αξιωματικοί και στρατιώτες έζωσαν κυριολεκτικά το μοναστήρι, ενώ εκείνος με απόλυτη ψυχραιμία εμφανίστηκε ενώπιόν τους, μεταμφιεσμένος σε καλόγερο, με γενειάδα και ράσο, ως ο «πάτερ-Χρύσανθος», χωρίς κανέναν να τον αναγνωρίσει. Την 1η Μαρτίου του 1957, οι Άγγλοι ξαναεισβάλλουν στο μοναστήρι του Μαχαιρά. Υποβάλουν σ' εξαντλητική ανάκριση, τον βοσκό της Μονής ο οποίος τελικά ομολογεί ότι ο Αυξεντίου βρισκόταν σε ένα κρησφύγετο ένα χιλιόμετρο παραπέρα από την Μονή. Αμέσως, απόσπασμα από 60 στρατιώτες περικύκλωσε το κρησφύγετο καλώντας τον Αυξεντίου να παραδοθεί. Οι τέσσερις συναγωνιστές του, κατόπιν διαταγής από τον ίδιο, βγήκαν έξω, όχι όμως εκείνος. Ο Μίντλετον τον κάλεσε να παραδοθεί, αλλά έλαβε την υπερήφανη απάντηση «Μολών λαβέ». Τότε, τέσσερις Άγγλοι στρατιώτες, όρμησαν μέσα στην σπηλιά. Ο Αυξεντίου τους υποδέχτηκε με καταγιστικά πυρά. Οι τρεις Βρετανοί οπισθοχώρησαν έντρομοι, ενώ ο τέταρτος έπεσε νεκρός. Οι Άγγλοι στρατιώτες, που αντιλήφθηκαν τον σκοπό τους ζήτησαν ενισχύσεις, οι

οποίες κατέφθασαν με ελικόπτερα. Σύμφωνα με μαρτυρία συμπολεμιστή του, που μετά τη ρίψη χειροβομβίδας στο κρησφύγετο αναγκάστηκε από τους Άγγλους να επιστρέψει στο κρησφύγετο, για να δει αν ο Αυξεντίου ήταν ζωντανός και να τον πείσει να παραδοθεί, προτίμησε να μείνει μαζί του. «Τώρα είμαστε δύο. Ελάτε να μας πάρετε», φώναξε ο Γρηγόρης και η μάχη συνεχίστηκε ως το απόγευμα. Οι δυο αγωνιστές προσπαθούσαν να κρατήσουν τη μάχη μέχρι να νυχτώσει για να διαφύγουν. Η μάχη συνεχίστηκε για 10 ώρες, χωρίς αποτέλεσμα. Μπροστά στο αλύγιστο θάρρος του Αυξεντίου και αφού χρησιμοποίησαν όλων των ειδών τα όπλα, οι Βρετανοί έριξαν στο κρησφύγετο εμπρηστικές βόμβες. Οι τεράστιες φλόγες κάλυψαν το κρησφύγετο και έκαψαν ζωντανό τον Αυξεντίου.

Άντε, γριά μάνα, μην αρχίσεις τώρα τις κλάψες. - Όχι;- Έτσι σε θέλω. Ρωμιά. Σου παίρνω λες τη ζωή σου; Σου αφήνω την περηφάνεια σου. Δε θα σε ιδεί ο εχτρός καμπουριασμένη. Το ξέρω. Θα πεις:

«Είμαι πέρφανη για το γιο μου, κάλλιο μια φούχτα τιμημένη στάχτη παρά γονατισμένος ο λεβέντης μου».

Έτσι. Γεια σου, μάνα.

Ο πατέρας θα με γνωρίσει στο νεκροτομείο απ' τις χοντρές ελληνικές κοκάλες μου, όμοιες με τις δικές του, κι απ' το σταυρό της πατρίδας πού 'χα φυλαχτάρι μες στις τρίχες του κόρφου μου. Μιλώ για μένα σα να 'μαι ερωτευμένος με τα μένα, σα να 'ναι η Ρωμιοσύνη ερωτευμένη με τα μένα. Συχωράτε με. Εσείς μου το δώσατε τούτο το δικαίωμα. Ευχαριστώ.

Σύμφωνα με μαρτυρίες, το καρβουνιασμένο πτώμα του αναγνώρισε πρώτος ο πατέρας του στο στρατιωτικό νοσοκομείο Λευκωσίας. «Απ' τις χοντρές ελληνικές κοκάλες του», όπως είπε, «κι από κείνο το χρυσό κωσταντινάτο που άχνιζε στον κόρφο του». Βγήκε από το νεκροτομείο χαμογελώντας. Όταν ρωτήθηκε από τους δικούς του γιατί χαμογελούσε, κι αν τελικά δεν είναι ο Γρηγόρης, αυτός απάντησε με περηφάνια: «Ναι, ο Γρηγόρης είναι, αλλά να μην μας δούνε αυτά τα σκυλιά να κλαίμε» και αφού απομακρύνθηκε λίγο, έβαλε τα κλάματα. Η μάνα του όταν πληροφορήθηκε το θάνατο του γιου της, είπε «Είμαι περήφανη για τον γιο μου. Κάλιο μια φούχτα τιμημένη στάχτη, παρά γονατισμένος ο λεβέντης μου».

«Να πάρουμε μια σταγόνα απ' το αίμα σου να καθαρίσουμε το δικό μας, να πάρουμε μια σταγόνα απ' το αίμα σου να μπολιάσουμε το δικό μας, να πάρουμε μια σταγόνα απ' το αίμα σου να βάψουμε το δικό μας να μη μπορέσει πια ποτέ να το ξεθωριάσει ο φόβος»

Κώστας Μόντης

Αφιέρωμα στα...Μάρμαρα

Τα μεγαλύτερα μουσεία του πλανήτη φιλοξενούν τις πιο εντυπωσιακές και μοναδικές ελληνικές συλλογές. Δυστυχώς όμως, οι ξένες κυβερνήσεις δεν επιστρέφουν τα ελληνικά αγάλματα πίσω στα πατρία εδάφη τους γεγονός που φανερώνει την τεράστια αξία τους και το δέος που προκαλούν στους ξένους. Αν και έγιναν πολλοί αγώνες για την επιστροφή των αγαλμάτων δυστυχώς οι προσπάθειες απέβησαν άκαρπες. Πάνω από το 60% της διακόσμησης του Παρθενώνα βρίσκεται στο Βρετανικό μουσείο. Τα σπουδαιότερα δείγματα του δικού μας πολιτισμού βρίσκονται στο εξωτερικό. Μερικά από αυτά είναι τα αγάλματα της Νίκης της Σαμοθράκης και της Αφροδίτης της Μήλου. Τα Ελληνικά αυτά αγάλματα κρύβουν την δική τους ξεχωριστή ιστορία ξεριζωμού. Χειρότερο και από την κλοπή των αγαλμάτων είναι η καταστροφή μερικών από αυτών κατά την προσπάθεια απόσπασης τους από τον Παρθενώνα. Τότε οι θησαυροί τέχνης ξεκίνησαν τη δική τους Οδύσσεια. Κυπριακές, επίσης, συλλογές κλάπηκαν και εκτίθενται στο μουσείο του Λούβρου, αλλά και σε άλλα μουσεία του εξωτερικού. Τα ξένα αυτά μουσεία χρησιμοποιούν τις συλλογές ως εκθέματα και ως εύκολο κέρδος για τα μουσεία τους.

Τα μάρμαρα πέρασαν ένα μεγάλο Γολγοθά και υπέστησαν καταστροφές από τους αρχαιοκάπηλους. Κατά την τουρκοκρατία η αρχαιοκαπηλία έφτασε στο απροχώρητο με τους αρχαιοκάπηλους να φέρονται με ασυδοσία και να κλέβουν όσα πιο πολλά γλυπτά μπορούν. Οι δικοί μας θησαυροί βρίσκονται στο εξωτερικό περιμένοντας καρτερικά την επιστροφή τους στα πατρία εδάφη. Το κράτος έκανε υπεράνθρωπες προσπάθειες, για να διασφαλίσει την επιστροφή τους πίσω στην πατρίδα τους. Μάλλον όμως τα ξένα συμφέροντα θεωρούν την επισκεψιμότητα των μουσείων τους πιο σημαντική από την ανάγκη μας να δούμε ξανά στη χώρα μας την πολιτιστική μας κληρονομιά.

Θησαυρός της Λάμπουσας...η δική μας κλεμμένη ιστορία

Με την ονομασία θησαυρός της Λάμπουσας είναι γνωστή μια ομάδα από διάφορα πολύτιμα αντικείμενα του 6ου και 7ου μ.Χ. αιώνα που βρέθηκαν στον αρχαιολογικό χώρο της αρχαίας πόλης της Λαπήθου, γνωστής και ως Λάμπουσας. Στην πραγματικότητα πρόκειται για δυο θησαυρούς. Η πρώτη ομάδα αντικειμένων βρέθηκε κατά τα τελευταία χρόνια του 19ου αιώνα και η δεύτερη λίγο αργότερα, το 1902. Τα περισσότερα αντικείμενα ήταν για εκκλησιαστική χρήση. Ο πρώτος θησαυρός περιελάμβανε ένα ασημένιο θυμιατό που είχε πάνω του τις μορφές του Χριστού και της Παναγίας, καθώς και των Αποστόλων Πέτρου, Παύλου, Ιωάννη και Ιακώβου. Επιπλέον, περιελάμβανε ένα μεγάλο δίσκο ή λεκάνη, ένα μικρότερο δίσκο και αριθμό ασημένιων κουταλιών περισσότερα από 24. Το πιο μεγάλο μέρος του θησαυρού αγοράστηκε από το Βρετανικό μουσείο και εκτίθενται εκεί μέχρι και σήμερα. Ο δεύτερος θησαυρός, που είναι ιδιαίτερα σημαντικός, περιελάμβανε 14 αργυρούς δίσκους εξαιρετης τέχνης, με παραστάσεις από τη ζωή του Δαβίδ και άλλες, 16 χρυσά μετάλλια με παραστάσεις κι επιγραφές του Μαυρικίου Τιβερίου, του Ιουστίνου, του Ιουστινιανού και του Θεοδοσίου, σταυρούς, ψέλια, ζώνες και κοσμήματα χρυσά, διακοσμημένα και με μαργαριτάρια και πολύτιμους λίθους. Ο δεύτερος θησαυρός βρίσκεται στο Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης. Μέρος μόνο του θησαυρού της Λάμπουσας παρέμεινε τελικά στην Κύπρο, γιατί ανακαλύφθηκε από την Αστυνομία και κατασχέθηκε στον Καραβά. Περιλαμβάνει 5 μόνο από τους περίφημους ασημένιους δίσκους εκ των οποίων οι 3 ανήκουν στη σειρά με παραστάσεις από τη ζωή του Δαβίδ, χρυσά ενώτια, περιδέραια και άλλα κοσμήματα. Το μέρος του θησαυρού που παρέμεινε στην Κύπρο φυλάσσεται σήμερα στο Κυπριακό Μουσείο στη Λευκωσία και στο Μεσαιωνικό Μουσείο.

**Νησί πικρό, νησί γλυκό, νησί τυραγνισμένο
κάνω τον πόνο σου να πω και προσκυνώ και μένω.**

Κώστας Μόντης

Ανασήκωσε την πλάτη και απόσεισέ τους Πενταδάκτυλε μου

ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ

Γελοιογραφίες...
Η σκληρή πραγματικότητα

Επιλογή των συντακτών:

ΖΑΝ ΡΙΣΠΕΝ

«Αν μπορείτε Διαγράψτε την Ελλάδα»

Γκρεμίστε όλη την Ελλάδα σε βάθος 100 μέτρων .
Αδειάστε όλα τα μουσεία σας, από όλον τον κόσμο.
Γκρεμίστε κάθε τι Ελληνικό από όλο τον πλανήτη.
Έπειτα σβήστε την Ελληνική γλώσσα από παντού.
Από την ιατρική σας, τη φαρμακευτική σας.
Από τα μαθηματικά σας (γεωμετρία, άλγεβρα)
Από τη φυσική σας, χημεία
Από την αστρονομία σας
Από την πολιτική σας
Από την καθημερινότητα σας.

Διαγράψτε τα μαθηματικά, διαγράψτε κάθε σχήμα, κάντε το τρίγωνο-οκτάγωνο, την ευθεία-καμπύλη, σβήστε τη γεωμετρία από τα κτίρια σας, τους δρόμους σας, τα παιχνίδια σας, τα αμάξια σας, σβήστε την ονομασία κάθε ασθένειας και κάθε φαρμάκου, διαγράψτε την δημοκρατία και την πολιτική, διαγράψτε τη βαρύτητα και φέρτε το πάνω κάτω, αλλάξτε τους δορυφόρους σας να έχουν τετράγωνη τροχιά, αλλάξτε όλα τα βιβλία σας (γιατί παντού θα υπάρχει και έστω μια ελληνική λέξη), σβήστε από την καθημερινότητα σας κάθε ελληνική λέξη, αλλάξτε τα ευαγγέλια, αλλάξτε το όνομα του Χριστού που και αυτό βγαίνει από τα Ελληνικά και σημαίνει αυτός που έχει το χρίσμα, αλλάξτε και το σχήμα κάθε ναού (να μην έχει την ελληνική γεωμετρία), σβήστε τον Μέγα Αλέξανδρο, σβήστε όλους τους Μυθικούς και Ιστορικούς ήρωες, αλλάξτε την παιδεία σας, αλλάξτε το όνομα της ιστορίας, αλλάξτε τα ονόματα στα πανεπιστήμια σας, αλλάξτε τον τρόπο γραφής σας, χρησιμοποιήστε τον αραβικό, διαγράψτε τη φιλοσοφία, διαγράψτε, διαγράψτε, διαγράψτε.

Στο τέλος θα πείτε δεν γίνεται. Δεν γίνεται επειδή ο Πάνσοφος πλάστης συγκέντρωσε όλη την ομορφιά και την ευρεσιτεχνία του σε μια χώρα που ονομάζεται....**Ελλάδα** και είναι πηγή του παγκόσμιου πολιτισμού, κέντρο της ιστορίας.

Ο Ζαν Ρισπέν

